

ROLNIK ROKU REGIONU MORZA BAŁTYCKIEGO 2023*

ZWYCIĘSKIE PRAKTYKI

Zdrowa gleba, zrównoważona gospodarka wodami i efektywne zarządzanie substancjami odżywczymi są głównymi celami w dążeniu do powstrzymania eutrofizacji. Wymienione poniżej 12 praktyk ma szczególne znaczenie nie tylko ze względu na ich zdolność do skutecznego ograniczenia odpływu substancji biogenych, lecz również z powodu dodatkowych korzyści środowiskowych wiążących się z ich użyciem, takich jak ochrona różnorodności biologicznej i łagodzenie skutków zmiany klimatu.

** edycja konkursu w 2023 r. będzie realizowana wyłącznie na poziomie krajowym*

PRAKTYKI NA RZECZ POPRAWY GLEBY

Erozja i degradacja gleb są powszechnymi problemami w gospodarstwach w całej Europie. Gdy brakuje urodzajnego poziomu próchnicznego, zwiększa się ryzyko odpływu substancji odżywczych do pobliskich wód. Zdrowe gleby tworzą porowatą strukturę, są bogate w materię organiczną, odznaczają się dobrymi właściwościami retencji wody i wysoką aktywnością biologiczną oraz umożliwiają lepsze plony.

1. Utrzymywanie całorocznej okrywy roślinnej

Najwyższy stopień erozji występuje w systemach uprawy, w których glebę przez długi czas pozostawia się bez okrycia. Utrzymywanie całorocznej okrywy roślinnej chroni glebę przed erozją i zmniejsza odpływ fosforu związanego z cząstkami glebowymi. Pomaga również w utrzymaniu materii organicznej w glebie oraz poprawia jej strukturę i aktywność mikrobiologiczną.

2. Ochrona struktury gruzelkowatej gleby

Zagęszczenie gleby niekorzystnie wpływa na pojemność powietrzną, przepuszczalność i retencję wodną gleby. Ogranicza rozrost korzeni, aktywność biologiczną i prowadzi do zmniejszenia plonów. Zróżnicowany płodozmian, używanie lżejszych maszyn oraz stosowanie technologii uprawy poprawiających strukturę i urodzajność gleby może pomóc uniknąć zagęszczenia.

3. Użycie międzyplonów ze szczególnym uwzględnieniem roślin głęboko korzeniących się oraz bobowatych

Międzyplony stosuje się w celu związania substancji odżywczych, które nie zostały zużyte przez główne uprawy i są uwalniane z gleby po zbiorach. Zasiane wraz z główną uprawą lub po zbiorze są zostawiane na polu w postaci mulczu, przyorywane lub służą jako okrywa roślinna na zimę. Pomaga to w utrzymaniu materii organicznej w glebie i zmniejsza odpływ azotu poprzez wchłanianie go, a następnie uwalnianie z korzyścią dla następnych upraw.

4. Dodawanie materii organicznej do gleby

Większa ilość materii organicznej w glebie przyczynia się do poprawy jej stanu i zdolności produkcyjnej. Pomaga również w łagodzeniu zmiany klimatu dzięki sekwestracji dwutlenku węgla w glebie. Międzyplony oraz suchy obornik bydlęcy lub kompost przy stosunku C:N 20-30:1 są ważnymi źródłami uzupełniania ilości materii organicznej w glebie.

5. Utrzymywanie stref buforowych

Utrzymywanie porośniętych roślinnością stref buforowych wzdłuż głównych rowów, brzegów rzek i jezior pomaga zmniejszyć erozję i odpływ składników pokarmowych oraz produktów ochrony roślin do tych wód. Jest to szczególnie użyteczne na polach narażonych na erozję i powódzie. Utrzymywanie użytków zielonych i roślinności trwałej (zadrzewienia i zakrzewienia) wzdłuż cieków przyczynia się również do wzrostu różnorodności biologicznej.

PRAKTYKI NA RZECZ ZRÓWNOWAŻONEGO GOSPODAROWANIA WODAMI

Nadmiar wody na terenach rolniczych zwiększa ryzyko odpływu substancji odżywczych, podczas gdy jej niedobór może mieć niszczący wpływ na plony. Praktyki, które kontrolują przepływ wody mogą pomóc ją zatrzymać i wychwycić składniki odżywcze, tworząc obszary dla wód powodziowych i zbiorniki do nawadniania. Działania te pomagają także w adaptacji do zmiany klimatu, zapobiegając dużym wahaniom poziomu wód na gruntach rolnych.

6. Oczyszczalnie hydrofitowe

Oczyszczalnie hydrofitowe położone na linii spływu wód mogą – poprzez absorpcję i magazynowanie w biomacie i osadach – zmniejszyć odpływ substancji odżywczych z otaczających pól. Jednak skuteczna sorpcja substancji biogenych w tego rodzaju oczyszczalniach jest możliwa tylko pod warunkiem, że mają odpowiednie wymiary i są odpowiednio utrzymywane, a materia organiczna jest regularnie z nich usuwana. Te same funkcje pełnią naturalnie między innymi mokradła, które mogą również zapobiegać powodziom podczas ulewnych deszczy, magazynować wodę do nawadniania i wpływać korzystnie na różnorodność biologiczną, np. stanowiąc siedliska lęgowe dla ptaków.

7. Gospodarowanie wodami

Efektywne gospodarowanie wodami pomaga je chronić, osiągnąć dobre zbiory i równowagę składników odżywczych. Praktyki takie jak: optymalizacja sieci drenarskich, dwustopniowe rowy, zachowanie w formie naturalnej zalewowych części doliny i cieków (w tym łąk zalewowych), naturalnego charakteru koryt strumieni i dzięki temu magazynowanie wody do nawodnień, ale także ograniczanie zapotrzebowania na nią, pozytywnie służą zarówno rolnictwu jak i środowisku na obszarach rolniczych.

PRAKTYKI NA RZECZ RACJONALNEGO GOSPODAROWANIA SKŁADNIKAMI ODŻYWCZYMI

Zastosowanie praktyk mających na celu monitorowanie dawek, terminów i metod nawożenia ma kluczowe znaczenie dla redukcji strat składników odżywczych i poprawy efektywności ich użycia.

8. Zrównoważone nawożenie

Zrównoważone nawożenie jest kluczem do zapewnienia dobrego wzrostu roślin i efektywnego użycia zasobów gospodarstwa. Analiza gleby dostarcza informacji na temat tego, co jest jej potrzebne. Nawożenie azotem powinno być planowane zgodnie z potrzebami roślin, potencjałem plonowania i zawartością fosforu w glebie. Plan nawozowy pomaga rolnikom oszacować efektywność zastosowania nawozów w gospodarstwie w okresie wegetacyjnym. Przeprowadzenie bilansu składników odżywczych pozwala również na podjęcie decyzji w zakresie reorganizacji produkcji gospodarstwa.

9. Stosowanie nawozów w odpowiednim terminie

Zastosowanie nawozów w niewłaściwym czasie lub w nieodpowiednich warunkach pogodowych lub glebowych ogromnie zwiększa ryzyko utraty składników biogenych. Obornik i przefermentowane odpady z produkcji biogazu, podobnie jak nawozy mineralne, powinny być zastosowane na polach na wiosnę lub wczesnym latem, w dawkach dostosowanych do potrzeb pokarmowych roślin w danym okresie. Aby było to możliwe, konieczne jest zapewnienie warunków dla odpowiedniego ich magazynowania i wydajnego rozprowadzania.

10. Używanie technik doglebowego wprowadzania nawozów naturalnych

Podczas rozprowadzania obornika istnieje ryzyko przedostania się azotu i fosforu do wód i powietrza. Te emisje przyczyniają się do eutrofizacji zbiorników wodnych, ich zakwaszenia, a także mogą mieć negatywny wpływ na zdrowie ludzi. Ryzyko to można zminimalizować dzięki użyciu technologii doglebowego zastosowania obornika, wtryskiwania gnojowicy lub jej zakwaszenia przed aplikacją. Rozrzucanie obornika z wymieszaniem lub przyoraniem zmniejsza ryzyko wycieku substancji biogenych do wód powierzchniowych.

11. Zastosowanie obornika w produkcji roślinnej

Stosowanie obornika lub jego pochodnych w gospodarstwach nastawionych na produkcję roślinną może zastępować użycie nawozów mineralnych. Ponadto jego stosowanie zwiększa zawartość materii organicznej w glebach rolnych i poprawia jej jakość, zwiększając tym samym zasobność gleb w wodę i składniki pokarmowe.

12. Zastosowanie metod rolnictwa precyzyjnego

Wykorzystanie technologii i sprzętu rolnictwa precyzyjnego minimalizuje zużycie zasobów, w tym składników pokarmowych. Dzięki analizie przestrzennej danych z różnych części pola, możliwe jest dostosowanie poszczególnych zabiegów rolniczych do miejscowych warunków glebowych.

Naszą misją jest powstrzymanie degradacji środowiska naturalnego i budowanie przyszłości, w której ludzie będą żyć w harmonii z naturą.

razem możemy więcej

wwf.pl

WIĘCEJ INFORMACJI
FUNDACJA WWF POLSKA

www.wwf.pl/rolnikroku
www.zdrowybaltyk.pl
rolnikroku@wwf.pl